

Actieve levensbeëindiging of euthanasie is in dit ziekenhuis bespreekbaar. Centraal staat de vraag of er sprake is van een 'ondraaglijk en uitzichtloos lijden'. In Nederland zijn wettelijke regels rondom euthanasie van kracht. Ziekenhuis Amstelland heeft deze regels vertaald in een protocol. Bij een euthanasieverzoek handelen artsen en verpleegkundigen volledig in overeenstemming met dit protocol. Op deze wijze zijn uiterste zorgvuldigheid en goede communicatie gewaarborgd.

In deze informatiefolder leest u over de wettelijke eisen en over de praktische gang van zaken bij een verzoek tot euthanasie.

Wat is euthanasie?

Euthanasie is het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een arts, op uitdrukkelijk verzoek van de patiënt. De handeling bestaat uit het toedienen van narcosemiddelen in een zeer hoge dosering.

Iedere andere handeling dan hierboven genoemd is iets anders dan euthanasie. Het toedienen van medicamenten om symptomen te bestrijden of het laten slapen van de patiënt is dus geen euthanasie.

Een verzoek doen

Een aanvraag tot euthanasie moet uiteraard door u als patiënt zelf gedaan worden. Wanneer u bij een arts of een verpleegkundige aangeeft dat u nadenkt over euthanasie en daar graag meer over wilt weten, zal dit – in overeenstemming met het protocol – in het behandelteam moeten worden besproken. Ook wordt dit in het medisch en verpleegkundig dossier vermeld. Uw verzoek kan alleen in behandeling worden genomen, wanneer u toestemming geeft voor het bespreken en vermelden hiervan.

De volgende leden van het behandelteam worden bij de behandeling van uw euthanasieverzoek betrokken:

- uw medisch specialist;
- het team van verpleegkundigen en de afdelingsleiding;
- de zaalarts;
- indien gewenst: een geestelijk verzorger, als u daarmee contact heeft.

Met uw huisarts en de wijkverpleegkundige (indien van toepassing) wordt na uw toestemming overlegd. Om een verzoek goed te beoordelen is tijd nodig. Vanaf de eerste bespreking tot uitvoering van euthanasie, moet u denken aan 5-7 dagen. Euthanasie vindt in de regel overdag op doordeweekse dagen plaats.

Bij een euthanasieverzoek wordt van u, naast een mondelinge aanvraag, ook een schriftelijk aanvraag verwacht. Het schriftelijke verzoek moet actueel zijn en daardoor van zeer recente datum. Een 'oude' euthanasieverklaring is niet voldoende, omdat deze niet is toegespitst op uw huidige situatie. U stelt deze verklaring zelf op (handgeschreven of getypt), waarbij u hulp kunt vragen aan uw partner of naasten.

De onderstaande punten bieden u een leidraad.

- *Aan wie richt u het verzoek?*
Aan de medisch specialist. Dit doet u zowel mondeling als schriftelijk. Voor de schriftelijk aanvragen kunt u zelf uw tekst bedenken maar er zijn ook standaardformulieren voor.
- *Bent u zich bewust van het definitieve karakter van euthanasie?*
U geeft aan dat u beseft dat euthanasie betekent dat een arts op uw uitdrukkelijk verzoek uw leven beëindigt met het doel een einde te maken aan uw lijden.
- *Waarom is het lijden voor u zo ondraaglijk geworden?*
U vermeldt uw klachten en beschrijft waarom deze klachten – bijvoorbeeld pijn, misselijkheid, niets meer kunnen doen, bedlegerig zijn – maken dat u ondraaglijk lijdt en geen andere uitweg meer ziet dan uw arts te vragen uw leven te beëindigen.
- *Waarom ervaart u uw lijden als uitzichtloos?*
U noemt de ziekte waaraan u lijdt. U geeft aan dat u weet dat uw ziekte niet te genezen is en dat uw arts met u heeft gesproken over mogelijkheden om uw lijden te verlichten. Tevens legt u uit waarom u vindt dat voor u aanvaardbare mogelijkheden ontbreken, om uw lijden te verlichten.

U ondertekent uw schriftelijke wilsverklaring en vermeldt de datum waarop u de verklaring heeft opgesteld. Het is aan te raden uw euthanasieverzoek met uw partner en/of naasten te bespreken en een kopie van uw schriftelijke wilsverklaring zelf te bewaren.

Zorgvuldigheidseisen

De wettelijke eisen, ook wel de 'zorgvuldigheidseisen', houden in dat de arts:

1. de overtuiging heeft gekregen dat er sprake is van een vrijwillig en weloverwogen keuze van de patiënt;
Toelichting: het verzoek mag dus niet onder druk of invloed van anderen of omstandigheden zijn gedaan of ten gevolge van een psychische stoornis. De patiënt heeft volledig inzicht in zijn* ziekte, het vermoedelijke verloop ervan en de behandelmogelijkheden. Hij heeft bovendien herhaaldelijk te kennen gegeven te willen sterven.
2. de overtuiging heeft gekregen dat er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden van de patiënt;
3. de patiënt heeft voorgelicht over de situatie waarin deze zich bevindt en over diens vooruitzichten;
4. met de patiënt tot de overtuiging is gekomen dat er voor de situatie waarin deze patiënt zich bevindt, geen redelijke andere oplossing is;
5. tenminste één andere, onafhankelijke arts raadpleegt, die de patiënt ziet en die schriftelijk zijn oordeel geeft over de zorgvuldigheidseisen 1 tot en met 4.
6. de levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding medisch zorgvuldig uitvoert.
Toelichting: De arts dient de handeling zelf uit te voeren. Hij mag deze niet overlaten aan anderen.

Besluitvorming

Uw arts en de verpleegkundige bespreken de wilsverklaring met hun leidinggevenden en met de eerder genoemde leden van het behandelteam. Met u zullen verschillende gesprekken worden gevoerd.

Onafhankelijke tweede arts

Het is wettelijk verplicht dat een onafhankelijke arts oordeelt dat aan de zorgvuldigheidseisen wordt voldaan. Deze voor u onbekende arts zal uw dossier lezen en een gesprek met u voeren.

Besluit

Na alle gesprekken brengt uw arts u op de hoogte van het besluit of uw euthanasieverzoek gehonoreerd kan worden of niet. Als uw verzoek niet gehonoreerd wordt, bespreekt uw arts met u wat dan de volgende stap kan zijn.

Uitvoering

De gang van zaken en uw wensen rond datum, tijd en de uitvoering van de euthanasie worden door uw arts en verpleegkundige uitvoerig met u besproken. Euthanasie wordt binnen Ziekenhuis Amstelland uitgevoerd met narcosemiddelen via een infuus. Drinkjes of tabletten zijn in principe niet mogelijk.

Als u niet meer aanspreekbaar bent

Het kan zijn dat u als gevolg van uw ziekte of door het effect van pijnstillers niet meer aanspreekbaar raakt. Wanneer dan nog niet alle gesprekken zijn gevoerd, kan de euthanasie niet doorgaan. Soms is het mogelijk u weer wakker te maken met behulp van bepaalde medicijnen. De werking van morfine kan bijvoorbeeld met een medicijn tijdelijk worden geblokkeerd, waardoor u weer wakker wordt. Daarmee neemt dan meestal ook de pijn weer toe. Het is van belang van tevoren met uw arts te bespreken of u een dergelijke gang van zaken accepteert.

Het kan zijn dat u niet meer aanspreekbaar raakt, nadat alle gesprekken zijn gevoerd en nadat het besluit is genomen dat uw euthanasieverzoek gehonoreerd kan worden. Uw arts zal van te voren met u overleggen of in deze situatie de euthanasie doorgang kan vinden.

Afronding

Na de euthanasie is uw arts wettelijk verplicht daarvan melding te doen bij de gemeentelijk lijkschouwer en bij een toetsingscommissie. De gemeentelijk lijkschouwer komt naar het ziekenhuis toe en zal zich in de situatie verdiepen. Lichamelijke verzorging na het overlijden is pas toegestaan, nadat de lijkschouwer zijn werk heeft afgerond.

Dit kan enige uren duren. Daarna kan de begrafenisondernemer de met u en uw naasten gemaakte afspraken uitvoeren.

Vragen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Dan kunt u deze stellen aan een verpleegkundige of uw behandelend arts.

() Omwille van de leesbaarheid is in deze folder gekozen voor de mannelijke aanspreekvorm, maar uiteraard wordt hiermee ook de vrouwelijke patiënt/arts bedoeld.*